

## **CRNA GORA: ANALIZA ZAKONA O SLOBODI VEROISPOVESTI**

Draško Đenović, Centar 9, Beograd ([www.centar9.info](http://www.centar9.info)) 9. septembar 2015.

Imajući u vidu uznemirenost i negodovanje određenih verskih krugova u Crnoj Gori koju je prouzrokovao Nacrt Zakona o slobodi veroispovesti Centar 9 je odlučio da objavi kompletan tekst nacrtu Zakona i da predstavi analizu pojedinih članova koji mogu da budu sporni kako s aspekta određenih verskih zajednica tako i s aspekta ljudskih prava zagwarantovanih međunarodnim propisima.

### ***Analiza Nacrta Zakona***

Član 2 garantuje slobodu i neprogon onim vernicima koji iz verskih razloga odbijaju ispunjenje vojne ili druge obaveze koja uključuje upotrebu oružja (prigovor savjesti). Ovaj član posebno ide u prilog pripadnicima Hrišćanske nazarenske zajednice, Jehovinim svedocima i pripadnicima Reformnog pokreta ASD.

Član 4 propisuje da "pre imenovanja, odnosno objavljivanja imenovanja najviših verskih velikodostojnika, verska zajednica o tome na poverljiv način obaveštava Vladu Crne Gore". Ova odredba u delu javnosti nužno proizvodi pitanje da li Vlada jedne sekularne države kakva je Crna Gora treba da potvrđuje imenovanja velikodostojnika verskih zajednica? Ovo posebno jer u čl. 7 stav 3 istog Zakona, zakonodavac propisuje da je "Zabranjeno ... političko delovanje verske zajednice i zloupotreba verskih osećanja u političke svrhe" pa ispada da bi ukazivanjem na neslaganje o pojedinim političkim pitanjima bitnim za život svojih vernika verske zajednice kršile ovaj zakon. Ovo posebno važi za verske zajednice s nacionalno homogenim sastavom vernika.

Član 11 koji propisuje sledeće: "Teritorijalna konfiguracija verske zajednice koja je registrovana i deluje u Crnoj Gori, ne može se prostirati van Crne Gore. Sedište verske zajednice koja je registrovana i deluje u Crnoj Gori mora biti u Crnoj Gori". To može da bude problematično za mnoge verske zajednice. Naime granice eparhija Srpske pravoslavne crkve ne prate teritorijalne granice Republike Crne Gore, a kotorska biskupija Katoličke crkve pripada Splitskoj nadbiskupiji u susednoj Hrvatskoj.

Član 14 se bavi verskim zajednicama čije je sedište u inostranstvu, pa je nejasno da li Vlada Rep. CG očekuje da se i prilikom izbora njihovih velikodostojnika, a u skladu s čl. 4, obaveštava vlada u Podgorici?

Za registraciju verske zajednice član 15 Zakona propisuje 50 punoletnih vernika koji su crnogorski državljani i imaju prebivalište u CG. Iako se ovaj broj ne čini velikim postavlja se pitanje šta će raditi oni koji nemaju 50 punoletnih vernika koji su državljani CG i prebivalište u CG. Da li je ova odredba restriktivnija čak i od zakonskih odredbi u Srbiji ili

pojednim državama EU koji traži veći broj osnivača, ali ne podrazumeva da su osnivači ujedno i članovi pomenute verske zajednice? Isto tako dok se u Srbiji na sedam miliona stanovnika traži 100 potpisa za registraciju, u Crnoj Gori sa 620.000 stanovnika potrebna je polovina tog broja. To može biti problematično za male protestantske i evanđeoske verske zajednice koje deluju u toj zemlji.

Potom dolazimo do člana 16 koji u stavu 1. propisuje sledeće: “Naziv verske zajednice se mora razlikovati od naziva drugih verskih zajednica i ne sme sadržati službeni naziv druge države i njena obeležja”. Ovaj deo zakona posebno je problematičan za brojčano najveću crkvu u Crnoj Gori – Srpsku pravoslavnu crkvu i ide u prilog Crnogorskoj pravoslavnoj crkvi koja je bliža pojedinim političkim strukturama u vlasti, ali koja ima mnogo manji broj vernika. CPC nije priznata kao autokefalna od drugih kanonskih pravoslavnih crkava, a njen poglavar Miraš Dedejić – Mitropolit Mihailo je isključen iz pravoslavne crkve 9. aprila 1997. godine od strane Vaseljenskog patrijarha Vartolomeja I. Sličnim rešenjem kao što je ovo koje se predlaže u Crnoj Gori u Makedoniji je sprečeno registrovanje Pravoslavne Ohridske arhiepiskopije (SPC) obzirom da je ranije registraciju predala Makedonska pravoslavna crkva – Ohridska arhiepiskopija.

S druge strane ovaj stav može dovesti i do problema s kakvim se susrela Srbija kada su se za registraciju prijavile dve različite adventističke crkve (koje su inače odvojene u čitavom svetu) – Hrišćanska adventistička crkva i Reformni pokret adventista sedmog dana, a koje obe deluju na teritoriji Crne Gore.

Ništa manje problematičan stav nije ni poslednja alineja stava 4 istog člana koja propisuje da prilikom registracije verska zajednica treba da priloži “osnovne verske tekstove verske zajednice u autentičnom tekstu” – jer na crnogorskom, koji je službeni jezik, ne postoji prevod ni Svetog pisma ali ni Kurana. Ukoliko se pak misli da ti tekstovi trebaju da budu na originalnim jezicima poput hebrejskog, aramejskog, arapskog, sanskrit i sl. pitanje je da li u samom nadležnom Ministarstvu i državi postoje stručnjaci za te jezike koji bi mogli da daju ocenu izvornog teksta.

Član 21 st. 1 kaže da će se verskoj zajednici zabraniti delovanje ako “deluje suprotno pravnom poretku i javnom moralu, podstiče nacionalnu, versku ili drugu diskriminaciju i nasilje ili raspiruje nacionalnu, rasnu, versku ili drugu mržnju, radi netrpeljivosti i progona”. Imajući u vidu amonizitet među pristalicama pojedinih verskih zajednica koji se zasniva na nacionalnoj osnovi jasno je da i tu postoji prostor za disciplinovanje “moralno-politički” nepodobnih, i to onako kako vlada bude smatrala za potrebno.

Član 22 propisuje da se verskoj zajednici može zabraniti delovanje čak i ako nije registrovana, što je u praksi praktično nemoguće. Država može zatvoriti objekat i konfiskovati imovinu, ali ostaje nejasno kako može da zabrani manje (privatne) skupove po privatnim kućama ili stanovima. Čak i u totalitarnim političkim režimima „podzemne crkve“ su opstajale

uprkos snažnim pritiscima vlasti. Crna Gora, koja steri prijemu u EU će svakako nastojati da se pridržava međunarodnih propisa iz čl. 18 Povelje UN, čl. 9 Evropske konvencije o ljudskim i manjinskim pravila, kao i najvišeg domaćeg pravnog akta - Ustava CG koji u čl. 34 garantuje slobodu veroispovesti.

Član 27 reguliše da se "imovina verske zajednice može koristiti samo za vršenje verskih obreda i verskih poslova, izgradnju i održavanje verskih objekata i u dobrotvorne svrhe" čime se zapravo zabranjuje verskim zajednicama da imaju profitabilne institucije, da grade hotele, odmarališta, vinarije, prodavnice relikvija i sl. objekte koji nisu u funkciji zadovoljavanja verskih potreba već služe za pribavljanje finansijske dobiti za verske zajednice.

Kada su u pitanju porezi, član 30 nacrta Zakona daje dosta slobode poreskim organima da samostalno donose podzakonske odluke tako da se može dogoditi u budućnosti da jedna verska zajednica mora da plaća sve poreske obaveze, a druga da bude delimično ili čak i potpuno oslobođena plaćanja državnih nameta.

Član 31 koji se bavi pitanjem zdravstvenog i penzionog osiguranja verskih službenika predviđa da verske zajednice uplaćuju pomenute doprinose s tim da to može učiniti i država, ali se nigde ne kaže pod kojim uslovima, što ponovo ostavlja mesta za slobodna tumačenja.

Zanimljivo je da član 34 nacrta Zakona predviđa da verske zajednice imaju pristup javnim radio-difuznim servisima i drugim medijima, kao i pravo da samostalno ostvaruje sopstvenu informativnu i izdavačku delatnost ali samo na neprofitnoj osnovi, čime se praktično seče još jedan izvor prihoda verskih zajednica.

U članu 36 zakonodavac kaže da se verski obredi i poslovi vrše u verskim objektima, te da izuzetno od stava 1. ovog člana, verski obredi i poslovi mogu da se vrše i izvan verskih objekata na mestima dostupnim građanima, bez odobrenja, uz prethodnu prijavu organu državne uprave nadležnom za unutrašnje poslove, u skladu sa zakonom. Za verske obrede koji se vrše na zahtev građana (porodična slava, venčanje, krštenje, sunećenje, ispovedanje, osveštenje i sl.) nije potrebna prijava iz stava 2. ovog člana, osim ako se ti obredi ne vrše na javnom mjestu. Ono što je uočljivo jeste da se u zakonu ne spominje obred sahrane na grobljima i da ukoliko neko želi može uskratiti verskom službeniku koji mu nije po volji da obavi obred tj. opelo jer nedostaje prijava skupa i sl. Iako to zvuči neverovatno problemi vernika pravno nepostojećih pravoslavnih crkava u Srbiji i Makedoniji pokazuju da je ovaj vid opstrukcije u praksi ne samo moguć već i primenjiv.

Član 42 stav 1 propisuje da se verska pouka može izvoditi samo u objektima u kojima se vrše verski obredi i verski poslovi. Ovo ograničenje dovodi do pitanja da li će ubuduće verske zajednice moći da iznajmljuju javne prostore, hotele, kampove i drugo za aktivnosti poput letnjih dečjih kampova, te da li će sva odmarališta koja postoje u posedu verskih zajednica morati da budu i verski objekti da bi se u njima nesmetano obavljala verska

pouka? Držeći se doslovno ovog člana Zakona verske zajednice gube praktično pravo da uzimaju u najam javne sale i sl. radi vršenja verske pouke. Takođe, postavlja se pitanje da li verske zajednice iz susednih država koje su do sada tokom letnjih meseci organizovale letnje kampove na moru za svoje vernika uz određene verske aktivnosti to moći da čine i dalje.

Da Zakon ima za cilj ograničavanje uključivanja stranaca u verski život u Crnoj Gori pokazuje član 47 st. 1: „Nastavu u verskoj školi mogu da izvode samo crnogorski državljani”. Ako uzmemo u obzir da pravoslavci i muslimani možda i imaju mogućnost da lokalno kompletiraju svoj kadar za versko obrazovanje, zaista je malo verovatno da bi ovaj uslov uspeli da ispune katolici, adventisti ili neka druga prisutna monoteistička ili politeistička verska zajednica. Stav 2 ovog člana ostavlja mogućnost da „izuzetno, od stava 1 ovog člana stranac može da izvodi nastavu u verskoj školi pod uslovima utvrđenim posebnim zakonom” s tim da ovaj izuzetak ostavlja prostora za podobne i nepodobne, kažnjavanje i nagrađivanje kako samih verskih zajednica tako i njihovih velikodostojnika, ali i samih predavača.

Ono čega se još plaše pojedine verske zajednice jeste činjenica da se članom 52 maltene svi verski objekti sagrađeni pre 1.12.1918. odnosno pre stavaranja Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca proglašavaju državnom svojinom i praktično konfiskuju verskim zajednicama i katastarski prenose u svojinu države (član 53). O tome je analizu napisao politikolog Vuk Uskoković: „Nacrt Zakona o slobodi vjeroispovijesti predviđa otimanje gotovo sve crkvene imovine u Crnoj Gori”.<sup>1</sup>

Iako je Zakon još u fazi nacрта, oko njega se već razvila oštra polemika budući da izgleda kao da država pokušava ovim zakonskim rešenjem (a zakoni su uvek u službi davanja više prava i sloboda i njihove zaštite) da umanju uticaj koji SPC ima u delu stanovništva Crne Gore. Neobično je rešenje vlade koja želi da ukine pravni subjektivitet verskim zajednicama i otpočne novu eru sa novom registracijom, time nesumnjivo podržavajući aspiracije CPC da dobije vlasništvo nad manastirima, crkvama i imanjima koje drži SPC, a koji su sazidani ili bili u vlasništvu pre osnivanja Kraljevstva SHS 1. decembra 1919 godine.

Biće zanimljivo posmatrati kako će zakon izgledati u formi Predloga zakona, kada uđe u skupštinsku proceduru gde će ga razmatrati pododbori i odbori, a potom i raspravu po amandmanima u procesu glasanja. Evropska zajednica traži od svih zemalja kandidata da predloge novih zakona pošalju i Venecijanskoj komisiji na kontrolu, što će biti jedan od težih ispita ovako sročnog zakonskog nacрта.

---

<sup>1</sup> <http://www.vijesti.me/forum/drzavni-nerazlog-849729>

## NACRT<sup>2</sup>

### ZAKON O SLOBODI VJEROISPOVIJESTI

#### I OSNOVNE ODREDBE

##### Član 1

Sloboda vjeroispovijesti zajemčena Ustavom ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom.

Sloboda vjeroispovijesti obuhvata: pravo pojedinca da sam ili u zajednici sa drugim, javno ili privatno ispoljava vjeru ili uvjerenje, molitvom, propovijedima, običajima ili obredom, pravo da promijeni vjeru, slobodu da učestvuje u vjerskoj pouci i nastavi, kao i pravo da njeguje i razvija vjersku tradiciju.

Sloboda vjeroispovijesti štiti teistička, neteistička i ateistička uvjerenja, kao i pravo da se ne ispoljava bilo kakva vjera ili uvjerenje.

Država garantuje nesmetano ostvarivanje slobode vjeroispovijesti.

##### Član 2

Sloboda vjeroispovijesti uključuje i pravo pojedinca da odbije ispunjenje vojne ili druge obaveze koja uključuje upotrebu oružja (prigovor savjesti).

Pravo na prigovor savjesti ostvaruje se u skladu sa propisima u oblasti bezbjednosti i odbrane.

##### Član 3

Građani iste vjeroispovijesti imaju pravo na ispoljavanje svoje vjere osnivanjem vjerske zajednice.

Vjerska zajednica je dobrovoljno, neprofitno udruženje lica iste vjeroispovijesti, koje se osniva radi javnog i privatnog ispoljavanja vjere, vršenja vjerskih obreda i vjerskih poslova i ima svoju strukturu, organe i unutrašnja pravila.

##### Član 4

Vjerska zajednica je slobodna u vršenju vjerskih obreda i vjerskih poslova.

Vjerska zajednica samostalno odlučuje, naročito o:

- 1) unutrašnjoj organizaciji, obrazovanju, sastavu, ovlašćenjima i funkcionisanju njenih organa;
- 2) imenovanju i ovlašćenjima svojih vjerskih službenika i drugih vjerskih radnika;
- 3) pravima i obavezama svojih vjernika, pod uslovom da ne ometaju njihovu vjersku slobodu;
- 4) povezivanju ili učestvovanju u međuvjerskim organizacijama sa sjedištem u Crnoj Gori ili u inostranstvu.

Prije imenovanja, odnosno objavljivanja imenovanja najviših vjerskih velikodostojnika, vjerska zajednica o tome na povjerljiv način obavještava Vladu Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

##### Član 5

Vjerska zajednica samostalno upravlja svojom imovinom i novčanim sredstvima na osnovu sopstvenih autonomnih propisa, u skladu sa zakonom.

---

<sup>2</sup> Publikovan 30. jula 2015 godine posle usvajanja na sednici Vlade Crne Gore, zajedno sa Predlogom za javnu raspravu.

#### Član 6

Dobra koja predstavljaju kulturnu baštinu Crne Gore, a na kojima pravo svojine ili pravo korišćenja ima vjerska zajednica, ne mogu se otuđiti ili iznijeti iz države, bez saglasnosti Vlade.

#### Član 7

Vjerska zajednica djeluje u skladu sa pravnim poretkom Crne Gore, javnim redom i moralom.

Djelovanje vjerske zajednice ne smije biti usmjereno protiv drugih vjerskih zajednica i vjeroispovijesti, niti na štetu drugih prava i sloboda vjernika i građana.

Zabranjeno je političko djelovanje vjerske zajednice i zloupotreba vjerskih osjećanja u političke svrhe.

#### Član 8

Niko ne može na bilo koji način biti primoran da postane ili ostane član vjerske zajednice, niti da učestvuje ili ne učestvuje u ispoljavanju vjeroispovijesti.

Niko ne može biti onemogućen da, zbog pripadnosti vjerskoj zajednici, koristi prava koja kao građanin ima na osnovu zakona.

#### Član 9

Zabranjen je svaki oblik neposredne ili posredne diskriminacije po osnovu vjerskih uvjerenja ili ispoljavanja tih uvjerenja i podsticanje vjerske mržnje i netolerancije.

#### Član 10

Prikupljanje i obrada podataka o vjerskim uvjerenjima pojedinca, vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

#### Član 11

Teritorijalna konfiguracija vjerske zajednice koja je registrovana i djeluje u Crnoj Gori, ne može se prostirati van Crne Gore.

Sjedište vjerske zajednice koja je registrovana i djeluje u Crnoj Gori mora biti u Crnoj Gori.

#### Član 12

Pojedina pitanja od zajedničkog interesa za Crnu Goru i jednu ili više vjerskih zajednica mogu se urediti ugovorom koji zaključuju Vlada i vjerska zajednica.

#### Član 13

Nadzor nad primjenom ovog zakona vrši organ državne uprave nadležan za pitanja ljudskih prava i sloboda (u daljem tekstu: Ministarstvo).

## II REGISTRACIJA VJERSKE ZAJEDNICE

#### Član 14

Vjerska zajednica, odnosno organizacioni dio vjerske zajednice čije je sjedište u inostranstvu (u daljem tekstu: vjerska zajednica) stiču svojstvo pravnog lica upisom u registar vjerskih zajednica (u daljem tekstu: Registar), koji vodi Ministarstvo.

Sadržaj Registra, kao javne evidencije, propisuje Ministarstvo.

Registar se sastoji od baze podataka i zbirke dokumenata. Baza podataka čuva se u elektronskom obliku.

#### Član 15

Vjerska zajednica može da se registruje ako ima najmanje 50 punoljetnih vjernika koji su crnogorski državljani i imaju prebivalište u Crnoj Gori.

## Član 16

Prijavu za registraciju vjerske zajednice, Ministarstvu podnosi lice ovlašćeno za zastupanje vjerske zajednice.

Prijava iz stava 1 ovog člana sadrži:

- 1) naziv vjerske zajednice koji se mora razlikovati od naziva drugih vjerskih zajednica i ne smije sadržati službeni naziv druge države i njena obilježja;
- 2) sjedište i adresu vjerske zajednice u Crnoj Gori;
- 3) podatke o vjerskim i drugim objektima koji se koriste za vršenje vjerskih obreda i vjerskih poslova;
- 4) podatke o vjerskim školama i domovima za smještaj lica koja se školuju, o socijalnim i humanitarnim ustanovama, kao i o informativnoj i izdavačkoj djelatnosti vjerske zajednice.

Uz prijavu iz stava 1 ovog člana, prilažu se:

- odluka o osnivanju, sa podacima o licima iz člana 15 ovog zakona (lično ime, jedinstveni matični broj ili broj lične karte, dokaze o državljanstvu i prebivalištu), sa njihovim svojeručnim potpisom;
- podaci o zastupniku vjerske zajednice (lično ime, jedinstveni matični broj ili broj lične karte, dokaze o državljanstvu i prebivalištu), sa njegovim svojeručnim potpisima i
- opis osnova vjerovanja i autonomne propise o svojoj unutrašnjoj i teritorijalnoj organizaciji i načinu djelovanja, na crnogorskom jeziku ili jeziku u službenoj upotrebi koji vjerska zajednica koristi u vršenju vjerskih obreda i vjerskih poslova;
- osnovne vjerske tekstove vjerske zajednice u autentičnom tekstu.

## Član 17

Organizacioni dio vjerske zajednice koji djeluje u Crnoj Gori, a čije je sjedište u inostranstvu, koji do sada nije bio prijavljen kod nadležnog organa u Crnoj Gori, uz prijavu iz člana 16 ovog zakona, prilaže i odluku nadležnog organa te vjerske zajednice za upis u Registar.

## Član 18

Ministarstvo, u roku od 60 dana od dana prijema uredne prijave i potrebne dokumentacije iz čl. 16 i 17 ovog zakona utvrđuje da li su ispunjeni uslovi za upis vjerske zajednice propisani ovim zakonom.

Ako vjerska zajednica ispunjava uslove za registraciju, Ministarstvo donosi rješenje o upisu u Registar.

## Član 19

Ministarstvo će odbiti da registruje vjersku zajednicu ako lice ovlašćeno za zastupanje vjerske zajednice ne podnese prijavu za registraciju u skladu sa članom 16 st. 2 i 3 ovog zakona.

Rješenje Ministarstva o odbijanju upisa u Registar je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

## Član 20

Vjerska zajednica obavještava Ministarstvo o svakoj promjeni podataka iz člana 16 st. 2 i 3 ovog zakona, u roku od 30 dana od nastanka promjene.

Upis svih promjena vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona o registraciji vjerske zajednice.

#### Član 21

Registrovanoj vjerskoj zajednici zabraniće se djelovanje, ako:

- 1) djeluje suprotno pravnom poretku i javnom moralu, podstiče nacionalnu, vjersku ili drugu diskriminaciju i nasilje ili raspiruje nacionalnu, rasnu, vjersku ili drugu mržnju, radi netrpeljivosti i progona;
- 2) su svrha, ciljevi i način njenog vjerskog djelovanja zasnovani na nasilju ili koriste nasilje kojim se ugrožava život, zdravlje ili druga prava i slobode pripadnika te ili druge vjerske zajednice, kao i drugih lica na način kojim se ugrožava ljudsko dostojanstvo,
- 3) se utvrdi da obavlja djelatnost radi sticanja profita, suprotno ovom zakonu.

Državni organ, odnosno organ državne uprave koji utvrdi postojanje razloga iz stava 1 ovog člana dužan je da, bez odlaganja, kod nadležnog suda inicira postupak za zabranu djelovanja vjerske zajednice.

U slučaju iz stava 2 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje djelovanje nevladinih organizacija.

Odredbe ovog člana primjenjuju se i na neregistrovanu vjersku zajednicu, ako postoje razlozi iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana.

#### Član 22

U slučaju donošenja naredbe za sprovođenje istrage protiv vjerskog službenika zbog krivičnog djela propisanog Krivičnim zakonikom, nadležni sud će o tome prethodno obavijestiti vjersku zajednicu.

#### Član 23

Ministarstvo će brisati vjersku zajednicu iz Registra, ako:

- 1) vjerska zajednica sama donese odluku o svom prestanku;
- 2) je pravosnažnom sudskom odlukom utvrđena odgovornost vjerske zajednice za krivično djelo i izrečena kazna prestanka pravnog lica;
- 3) je vjerska zajednica prestala da postoji u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 4) nadležni organ utvrdi da su podaci ili prilozi uz prijavu za registraciju netačni;
- 5) je vjerskoj zajednici, na osnovu sudske odluke, zabranjeno djelovanje iz razloga propisanih članom 21 stav 1 ovog zakona.

Vjerska zajednica briše se iz Registra rješenjem Ministarstva.

Rješenje Ministarstva iz stava 2 ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

#### Član 24

O imovini vjerske zajednice brisane iz Registra, nakon izmirenja dugova, odlučuje se na način određen aktima vjerske zajednice.

Ako aktima vjerske zajednice nije određen način postupanja, imovina vjerske zajednice postaje imovina Crne Gore.

#### Član 25

Na pitanja koja nijesu uređena ovim zakonom, primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak.

### III PRAVA I OBAVEZE REGISTROVANIH VJERSKIH ZAJEDNICA I NJIHOVIH VJERNIKA

#### Član 26

Vjerska zajednica obezbjeđuje sredstva za obavljanje svoje djelatnosti od prihoda iz sopstvene imovine, donacija i drugih doprinosa fizičkih i pravnih lica, sredstava međunarodnih vjerskih organizacija čiji su članovi i drugih pravnih poslova i djelatnosti na neprofitnim osnovama, u skladu sa zakonom.

O prihodima iz stava 1 ovog člana vjerska zajednica vodi evidenciju.



#### Član 27

Vjerska zajednica za svoje obaveze odgovara cjelokupnom imovinom, u skladu sa zakonom.

Imovina vjerske zajednice može se koristiti samo za vršenje vjerskih obreda i vjerskih poslova, izgradnju i održavanje vjerskih objekata i u dobrotvorne svrhe.

#### Član 28

Nepokretna i pokretna dobra koja su u svojini vjerske zajednice, upisuju se, odnosno registruju na ime vjerskih pravnih lica sa sjedištem u Crnoj Gori.

Na ime vjerskih pravnih lica iz stava 1 ovog člana upisuje se i pravo korišćenja na nepokretnim i pokretnim dobrima u državnoj svojini.

#### Član 29

Vjerska zajednica može prikupljati dobrovoljne priloge na osnovu svojih autonomnih propisa, u skladu sa zakonom.

Niko ne može biti primoran ili spriječen da da dobrovoljni prilog iz stava 1 ovog člana.

#### Član 30

Vjerska zajednica je dužna da plaća poreze, doprinose i druge dažbine, u skladu sa zakonom.

Vjerska zajednica može biti potpuno ili djelimično oslobođena poreskih i drugih obaveza, u skladu sa zakonom.

Fizička i pravna lica koja daju priloge vjerskoj zajednici mogu biti oslobođena odgovarajućih poreskih obaveza, u skladu sa zakonom kojim se uvodi odgovarajući javni prihod.

#### Član 31

Vjerski službenik ima pravo na zdravstveno i penzijsko i invalidsko osiguranje, u skladu sa zakonom.

Vjerska zajednica može osnovati ustanove za socijalno, odnosno zdravstveno i penzijsko i invalidsko osiguranje vjerskih službenika, u skladu sa zakonom.

Vjerske zajednice dužne su da prijave vjerske službenike koji ostvaruju prava iz st. 1 i 2 ovog člana, u skladu sa propisima kojim se uređuje plaćanje doprinosa.

Vjerskoj zajednici iz stava 3 ovog člana, mogu se obezbijediti i sredstva u državnom budžetu za zdravstveno i penzijsko i invalidsko osiguranje vjerskih službenika, u skladu sa zakonom.

Ako se u državnom budžetu obezbijede sredstva za namjenu iz stava 4 ovog člana, Vlada utvrđuje iznos sredstava, pri čemu se na vjerske zajednice sa malim brojem vjernika može primijeniti načelo pozitivne diskriminacije.

#### Član 32

Vjerskoj zajednici mogu se odobriti sredstva iz državnog budžeta i budžeta lokalne samouprave za aktivnosti kojima se afirmiše duhovna, kulturna, nacionalna i državna tradicija Crne Gore, kao i za podršku socijalnim, zdravstvenim i humanitarnim aktivnostima od posebnog značaja, pod uslovom da se obavljaju bez bilo kakvog vida diskriminacije.

#### Član 33

Vjerska zajednica ima pravo da gradi vjerske objekte i vrši adaptaciju i rekonstrukciju postojećih, u skladu sa zakonom.

Izgradnja, adaptacija i rekonstrukcija vjerskih objekata može se izvoditi na osnovu dozvola i saglasnosti propisanih zakonom i propisima koji regulišu oblast izgradnje objekata i zaštitu kulturnih dobara i uz stručni nadzor nadležnog organa državne uprave.

Nadležni organ državne uprave, odnosno lokalne samouprave dužan je da prilikom izrade prostornih planova, razmotri i iskazane potrebe vjerske zajednice za izgradnju vjerskog objekta.

Organi državne uprave nadležni za poslove uređenja prostora i izgradnje objekata neće razmatrati zahtjeve za izgradnju vjerskih objekata koji nemaju saglasnost vrhovnih organa vjerske zajednice u Crnoj Gori.

#### Član 34

Vjerska zajednica ima pristup javnim radio-difuznim servisima i drugim medijima, kao i pravo da samostalno ostvaruje sopstvenu informativnu i izdavačku djelatnost na neprofitnoj osnovi, u skladu sa zakonom.

#### Član 35

Vjerska zajednica, u okviru svoje socijalne i humanitarne djelatnosti, može osnivati odgovarajuće ustanove u skladu sa zakonom.

#### Član 36

Vjerski obredi i vjerski poslovi vrše se u vjerskim objektima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, vjerski obredi i vjerski poslovi mogu se vršiti i izvan vjerskih objekata na mjestima dostupnim građanima, bez odobrenja, uz prethodnu prijavu organu državne uprave nadležnom za unutrašnje poslove, u skladu sa zakonom.

Za vjerske obrede koji se vrše na zahtjev građana (porodična slava, vjenčanje, krštenje, sunećenje, ispovijedanje, osvještenje i sl.) nije potrebna prijava iz stava 2 ovog člana, osim ako se ti obredi vrše na javnom mjestu.

#### Član 37

Vjerski službenik koji vrši vjerski obred ili vjerski posao može primiti naknadu, odnosno nagradu za vjerske poslove i vjerske obrede od lica na čiji zahtjev vrši obred, odnosno posao, na osnovu autonomnih propisa vjerske zajednice.

O prihodima iz stava 1 ovog člana vjerska zajednica vodi evidenciju.

#### Član 38

Vjerska zajednica ima pravo na vjersku duhovnu brigu o svojim vjernicima koji su na službi u Vojski Crne Gore i policiji.

Način ostvarivanja prava iz stava 1 ovog člana uređuje se uputstvom nadležnog organa državne uprave.

#### Član 39

Lice koje se nalazi u pritvoru ili izdržava kaznu zatvora, kao i lice koje se nalazi u zavodu za maloljetnike ili popravnom domu ima pravo na individualnu i zajedničku vjersku duhovnu brigu.

Način ostvarivanja prava iz stava 1 ovog člana uređuje se uputstvom organa državne uprave nadležnog za oblast pravosuđa.

#### Član 40

Lice smješteno u zdravstvenoj ustanovi ili ustanovi socijalne zaštite ima pravo na individualnu i zajedničku vjersku duhovnu brigu, u skladu sa kućnim redom te ustanove.

#### Član 41

Kontrolu zakonitosti sticanja i namjenskog trošenja sredstava vjerske zajednice vrše nadležni organi, u skladu sa zakonom.

## IV VJERSKA POUKA I VJERSKE ŠKOLE

### Član 42

Vjerska pouka se može izvoditi samo u objektima u kojima se vrše vjerski obredi i vjerski poslovi.

Za učešće maloljetnika u vjerskoj pouci potrebna je saglasnost roditelja, odnosno staratelja, kao i njegova saglasnost ukoliko je stariji od 12 godina života.

Vjerska pouka sa učenicima se može izvoditi samo u vremenu kad učenici nemaju nastavu u školi.

### Član 43

Roditelji imaju pravo da vrše vjersku pouku svog djeteta u skladu sa svojim vjerskim uvjerenjima, poštujući njegov fizički i psihički integritet.

### Član 44

Registrovana vjerska zajednica može da za školovanje vjerskih službenika osnuje vjerske škole svih nivoa obrazovanja, osim osnovnog obrazovanja, kao i da osnuje domove za smještaj lica koja se školuju u tim ustanovama.

Vjerska zajednica iz stava 1 ovog člana samostalno utvrđuje obrazovni program vjerske škole, sadržinu udžbenika i priručnika, utvrđuje uslove za nastavno osoblje.

Obrazovni programi, kao i sadržaji udžbenika i priručnika u vjerskim školama ne smiju biti u suprotnosti sa Ustavom i zakonom.

### Član 45

Nadzor u odnosu na usaglašenost obrazovnih programa i sadržaja udžbenika i priručnika sa Ustavom i zakonom, vrši organ državne uprave nadležan za poslove prosvjete.

Odgovorno lice u vjerskoj školi je dužno da stavi na raspolaganje sve potrebne podatke za vršenje nadzora organu iz stava 1 ovog člana, kao i da u roku koji je odredio taj organ ispravi utvrđene nepravilnosti.

### Član 46

Vjerska škola osnovana u skladu sa ovim zakonom može izvoditi javno važeće obrazovne programe, ako je dobila licencu u skladu sa propisima iz oblasti obrazovanja.

Vjerska škola koja je licencirana, odnosno akreditovana kao obrazovna ustanova, ima pravo na finansiranje iz državnog budžeta, srazmjerno broju učenika, u skladu sa zakonom.

### Član 47

Nastavu u vjerskoj školi mogu da izvode samo crnogorski državljani.

Izuzetno, od stava 1 ovog člana stranac može da izvodi nastavu u vjerskoj školi pod uslovima utvrđenim posebnim zakonom.

## V KAZNENE ODREDBE

### Član 48

Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice:

- 1) koje djeluje suprotno članu 7 ovog zakona;
- 2) koje na bilo koji način primorava drugo lice da postane ili ostane član vjerske zajednice, da učestvuje ili ne učestvuje u ispoljavanju vjeroispovijesti i da ne koristi prava koja mu kao građaninu pripadaju po zakonu (član 8);
- 3) koje primorava ili sprječava drugo lice da da prilog vjerskoj zajednici na osnovu svojih autonomnih propisa (član 29 stav 2);
- 4) osnuje vjersku školu za osnovno obrazovanje (član 44 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tačka 2 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura do 6.000 eura.

#### Član 49

Novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj fizičko lice:

- 1) roditelj odnosno staratelj koji vrši vjersku pouku suprotno odluci djeteta (član 42 stav 2);
- 2) vjerski službenik koji vrši vjersku pouku suprotno članu 42 st. 1 i 3 ovog zakona.

### VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

#### Član 50

Propis iz člana 14 stav 2 ovog zakona donijeće se u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

#### Član 51

Ministarstvo će od organa državne uprave nadležnog za unutrašnje poslove, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, preuzeti podatke o vjerskim zajednicama koje su prijavljene kod tog organa do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Vjerska zajednica koja je prijavljena u skladu sa Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica („Službeni list SRCG“, br. 9/77), dužna je da usaglasi svoja akta i dostavi prijavu za upis u Registar u skladu sa ovim zakonom, u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Vjerska zajednica koja ne postupi u skladu sa stavom 2 ovog člana neće se smatrati registrovanom vjerskom zajednicom u smislu ovog zakona.

#### Član 52

Vjerski objekti i zemljište koje koriste vjerske zajednice na teritoriji Crne Gore, a za koje se utvrdi da su izgrađeni, odnosno pribavljeni iz javnih prihoda države ili su bili u državnoj svojini do 1. decembra 1918. godine, kao kulturna baština Crne Gore, državna su svojina.

Vjerski objekti za koje se utvrdi da su izgrađeni na teritoriji Crne Gore zajedničkim ulaganjima građana do 1. decembra 1918. godine, državna su svojina.

#### Član 53

Organ uprave nadležan za poslove imovine dužan je da, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, utvrdi vjerske objekte i zemljište koji su, u smislu člana 52 ovog zakona, državna svojina, izvrši njihov popis i podnese zahtjev za upis prava državne svojine na tim nepokretnostima u katastar nepokretnosti.

Organ uprave nadležan za poslove katastra je dužan da, upis prava iz stava 1 ovog člana izvrši u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

#### Član 54

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica („Službeni list SRCG“, br. 9/77).

#### Član 55

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

\* \* \* \* \*